

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nederijska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 st. p. p. 1. vrsta
malih oglasov po 1-50
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a pri večjem r
naročilu popus
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljku
in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vrača, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Velik korak

Veliki duhovni preokret, ki ga je sprožila svetovna vojna, je do tal omajal temelje, na katere je postavil vse politično, socialno in kulturno življenje evropskih narodov takozvani liberalizem. Načelo svobodne konkurence v gospodarskem dogajanju je dovedlo do brezobzirne razredne borbe med posedujočimi in nemaniči, v politiki je oboževanje samozakonite, na noben nadrejeni npravnstveni red ne vezane državnosti razdrlo krščansko skupnost narodov, ateistična ali pa napram religiji indiferentna kultura pa je skoro popolnoma uničila duhovno enoto človeštva. Pozitivistična znanost, laična morala, »čisto« razumarstvo je čisto odpovedalo: v praktičnem življenju se je na razvalinah prejšnjega bohotno razpasel goli materializem. Človeštvo je zopet zahrepenelo po religiji, po višjem urejajočem povelju življenja, po vezanosti na Boga, vesoljstveni moralni red, po nadsvetnih in nadčloveških vrednotah, po lepšem in čistejšem, vzajemnem življenju, po novi bralovski družbi, ki ni mogoča brez vere v najvišjo pravico in ljubezen, v bogopodobnost človeka in nadnaravni smoter njegovega in vsega življenja.

Ta teženja so se globoko odrazila tudi v dušo onega naroda, ki je po prvi veliki in dalekosežni revoluciji novega časa razgibal ves svet in iz katerega je izšel mogočni val takozvanega svobodomiseltva, ki je čisto po načrtu, rušeč sploh vsako verstvo po organiziranem delu takzv. lož napovedal zagrižen in dosleden boj kat. Cerkvi in v obče krščanstvu. Notranje duhovne borbe med liberalizmom in tradicionalnimi religioznimi elementi v Franciji so našle odmeva po večini evropskih držav v obliki takozvanega kulturnega boja in antiklerikalizem, vera meščanske plitvosti, za katero ne obstoje v vesoljstvu nobene skrivnosti več, je prišla splošno v modo. V Franciji sami je to dovedlo pod Waldeck-Rousseaujem, Combesom in Clemenceaujem do dolgotrajnih notranjih kriz, ki so se končale z uza-konitvijo cele vrste proticerkvenih in proticerkvenih postav, popolnega razkrisjanjenja šole, ločitve Cerkve od države, potem ko se je Cerkev oropala svojega premoženja, do iz-gona redov in radikalne laizacije vsega javnega življenja sploh.

Toda že, ko je boj proti krščanstvu verstvu in Cerkvi bil na vrhuncu in najhujši poplaren, se je začel, oziroma poživl notranji odpor najboljših in najglobljih ter resnično svobodoljubnih duhov Francije proti nasilju lažinapred-njstva in lažiprostomiseltva. Francosko ka-toliško razumnstvo, vzgajeno po takih umovih kot so bil Joseph de Maistre, Ozanam, Montalambert, La Play, Gratry, Fonsegrive, je intenzivno delalo na preopitvi kulturnega življenja, filozofije, vseh panog znanosti, literature, duhovnih ved v obče s krščanskim duhom in religioznimi vrednotami ter se neumorno kljub vsem težavam, oviram in predsodkom udeležovalo zlasti v duhu krščanske ljubezni na praktičnem polju široko organizirane dobrotelnosti, socialnega skrbstva in takozvanega laičnega apostolata. Duhovščina se je odlikovala po svetosti življenja in skrajni požitrovatnosti ter duhu odpovedi, ki se je sili izkazala v Cerkev, oropana gmotnih dobrin in državne podpore, stala sama zase. Katoliški umetniki pa so obdarili svoj narod z najlepšimi proizvodi duha in z Marc Sagnerom vidimo stopiti francoske katoličane polagoma tudi na areno politične borbe in socialnega dela v duhu moderne demokracije.

Preganjani, zasramovani in zaničevani od volpe, ki je vedno tako rada sledila liberalni plutokraciji, ki omamlja izkoriščance z gesli o enakosti in svobodi ter duhovnem napredku, meutem ko sama misli in dela le na neenakosti in zaslužnjenu množic — so francoski katoličani tiho delali za moralni blagor in dvig svoje domovine in svojo ljubezen do nje dokazali z ogromnimi žrtvami za časa velike vojne. Francoski katoliki, širokogrudni prijatelji svobode, vneti zagovorniki ljudskih pravic in pospeševalci vsakega resničnega napredka (koliko šteje-telj sijajnih znanstvenikov!), so bili obenem vedno element reda, discipline in mirnega dela ter glasniki občestvenega duha. Četkivni asprotniki so priznali, da brez dela in vpliva katoliških mislcev na vseh kulturnih področjih Francija ne bi bila prestala strašne izkušnje svetovne vojne tako, kakor jo je. Katoliška misel je s tajinstveno silo družila Francoze v eni misli in čustvu krajne požitrovatnosti za demovino.

To so tisti notranji čimtelji, ki so počasi pripravljali tudi preokret na političnem polju.

Kraljeve besede v zahvalo

r Belgrad, 9. okt. (Tel. Slov.) Na završčeku proslave prebitja solunske fronte, ki je zadržila vse naše zaveznike in inozemstvo radi svoje veličine, je Nj. V. kralj snoči priredil v dvoru slovesno večerjo na čast zastopnikom vseh enot naše vojske in tuji delegaciji. Na tej slavnosti večerji je bilo 290 povabljenih: predsednik vlade g. dr. Korošec z vsemi članji vlade, predsednik narodne skupščine g. dr. Perič, podpredsednik skupščine g. Bogoljub Kujundžić, vse delegacije i vsi armadni poveljniki, predsednik Rdečega križa g. dr. Leko ter člani našega generalnega štaba in delegati vojnihi enot, ki so sodelovali pri svečani reviji.

Včeraj je Nj. V. kralj vse čefe tujih delegacij odlikoval z redom Bele orla, maršalu Franchetu d'Esperayu je podaril krasno uniformo našega vojvode. Pred završetkom večerje je imel Nj. V. kralj govor v francoščini, v katerem se je obrnil na voditelje zavezniških delegacij in dejal:

»Prišedši k nam na proslavo učvrstitve miru, so nam slavni vojaki, ki jih vidimo okrog sebe, napravili čast in zadovoljstvo, sodelujoč najiskrenejše na tem, da se obdrži o skupni napor učvršteni mir. Moja država ima pred očmi samo žarko željo, da dobra volja, na tem temelju napreje vlada med narodi, ki so preživeli težko preizkušnjo. Dvigam čašo k zdravju voditeljev države.«

Takoj nato se je Nj. V. kralj obrnil na častnike in dejal:

»Obračajoč se na Vas, dajem z zadovolji-

stvom izraza svojemu priznanju na dosedanji vaši častni in iskreni službi. V tem trenutku je prva in sveta naša dolžnost, da se spomni-mo naših hrabrih tovarišev, ki so dali življenje za svobodo in veličino naše domovine. Njim naj velja zahvala in slava. To čašo dvigam k zdravju vseh tistih junakov, ki jih je doletela sreča, da so preživeli vojne strahote. Pozivam jih, naj svoje mlajše tovariše vzgajajo v tistem duhu in v tistih idejah, s katerimi je bila navdahnjena naša vojska pri prebitju solunske fronte. Sprejemajoč v to varstvo in ohranjanje drage pridobitve, naj tisti, ki prihajajo, posnemajo ta velika in svetla dejanja svojih predhodnikov.«

Vojvodi Franchetu d'Esperayu se je Nj. V. kralj zahvalil s kratko zdravico, v kateri je slavil junaško borbo, ki se je vršila pod vodstvom takratnega kraljeviča in namestnika kraljevega.

V imenu naših častnikov se je Nj. V. kralju zahvalil poveljnik V. armade v Nišu general g. Terzič. Po večerji se je Nj. V. kralj razgovarjal dolgo časa s posamezniki, nakar se je večerja zaključila.

V teku današnjega dne je odpotovala večina delegacij. Ravnotako so tudi odpotovale delegacije iz notranjosti. Vendar je v Belgradu ostalo še mnogo ljudstva. Ves Belgrad je še vedno pod vtisom veličastne proslave, ki je potekla brez najmanjšega incidenta in na splošno zadovoljstvo ter je ponovno pokazala veličino in moč naše države.

Venizelos v Belgradu

Venizelos naglašja priateljstvo z našo državo

r Belgrad, 9. okt. (Tel. Slov.) Predsednik grške vlade g. Venizelos je popoldne ob pol 2. prispel z orient-ekspresom v Belgrad. Že snoči sta ga na obmejni postaji v Rakeku sprejela uradnika zun. ministrstva gg. dr. Gavrilovič in Pavlovič. Nj. V. kralj je dal g. Venizelosu na razpolago svoj osebni dvorski vagon. O. Venizelos je bil zelo pri-srčno ganjen nad tako kraljevo pozornostjo. V Venizelosovem spremstvu so se nahajali g. Joan Politis, ravnatelj političnega oddelka v zun. ministertvu v Atenah, g. Stefani, osebni tajnik, g. Lambris, tajnik zun. ministrstva v Atenah.

Nekateri belgrajski časnikarji so se od-peljali do Rume, kjer jih je predsednik grške vlade g. Venizelos takoj ljubeznivo sprejel. Po predstavitvi in prisrčnem pozdravu je g. Venizelos izjavil sledeče:

»Vsekakor vas bo seveda zanimal cilj mojega prihoda. Ta je istoveten s ciljem mojega polovanja v Pariz in London, kamor sem šel obvestiti, kaj sem napravil v Rimu, da po-kažem značaj pogodbe z Italijo. Zelo sem sre-čen, da se mi daje prilika, da pridem v Belgrad. Že petnajst let je minilo, kar sem bil poslednjikrat v Belgradu takoj po podpisu bukarškega miru. Pozneje sem prišel do Ni-ša, kjer sem se sestal s pokojnim Pašičem. Kakor sem dejal, zelo sem srečen s prihodom v državo starih zaveznikov in prijateljev. V Belgradu se bomo razgovarjali z vašimi poli-tiki o skupnih vprašanjih, ki zanimajo naši državi in ki nam bosta dovolili, da podpiše-mo tudi med nami pakt miru, za katerim tako zelo hrepenimo.«

»Kaj nam lahko rečete, gospod predse-dnik, o svojem razgovoru z g. Marinkovičem?«

»Imela sva tri dolge konference. Kakor veste, sva s poslednje izdala komunike. Na teh konferencah sva se strinjala v vseh vprašanjih, kakor tudi o proceduri nadaljnj dela za srečno ureditev teh vprašanj. Obžalujem, ker je moral g. Marinkovič ostati v Parizu. Pa tudi z g. Šumenkovičem upam, da bom mogel nadaljevati razgovore na istem teme-lju v Belgradu. Zadovoljen sem, ker lahko

ugotovim, da je vaša država velika in lepa, da ima odlično bodočnost, kar mi dela veliko zadovoljstvo.«

»Ali se boste, gospod predsednik, razgo-varjali z g. Šumenkovičem tudi o podrobnostih vseh vprašanj?«

»Trgovini moramo dati največje ugodno-sti. Seveda mora naša suvereniteta ostati ne-dotaknjena. Tudi z vaše strani se bo storilo isto. Jugoslavija ne sme niti malo dvomiti v mojo iskrenost in prijateljstvo, in sicer tem manj, ker je ureditev vseh teh vprašanj samo stvar čiste medsebojne zaupanja. Kar se tiče daljnjih podrobnosti o naših razgovorih, vas prosim, da mi dovolite, da se o tem raz-govorim z vašimi politiki, potem vam bom dal komunike.«

Nato je nek časnikar napravil aluzije na indiskretnost tiska in navedel primer, da je nek atenski list celo trdil, da je g. Venizelosu g. Marinkovič ponudil zavezništvo, pa da ga je g. Venizelos energično odbil. G. Venizelos se je na tako vest smejal in nadaljeval:

»Srečem sem, da lahko apeliram na vas zastopnike tiska, da nas boste lojalno podpi-rali, da bomo mogli mi politiki v svojih raz-govorih priti do stvarnosti in prijateljstva, ozi-roma pravzaprav, da obnovimo tisto, kar je že pred vojno obstajalo.«

»Ali ste, g. predsednik, govorili o zvezah med Grčijo in Jugoslavijo?« — »Resnica je, da sva govorila vse to v duhu načel Društva narodov.« — »Ali ste, gospod predsednik, v zvezi s tem govorili tudi kaj o Bolgariji?« — »Seveda, govorila sva tudi o vseh skupnih balkanskih vprašanjih. Mi bomo tisti, ki bo-mo Bolgariji prožili roke in rekli: Stopite z nami skupaj, da delamo za interese Balkana.«

Nato je g. Venizelos kratko časnikarje in-formiral o poslednjih dogodkih med Turčijo in Grčijo, ki sta kljub Locarnu na splošno zadovoljstvo uredili vsa vprašanja.

»Mi ne bomo izostali, da prevzamemo ini-ciativo, da bo tudi Bolgarija prišla k nam. Ravnotako bomo Bolgariji vse olajšali za iz-voz.«

žeče in pomirjenje stanov ter zadovoljitev upra-vičenih teženj zatiranih po pravični zakonodaji v krščanskem vzajemnostnem duhu tako najna in neodložljiva, da država ne more pogrešati prijateljskega sodelovanja Cerkve, ki še vedno najjačji faktor življenja zapda. In res-nična duhovna obnova naroda tudi ni brez nje mogoča. Francija, ki bo v tem spoznanju sto-rila prvi veliki korak, bo v tem obenem učite-lja vsega omikanega človeštva.

Na belgrajski postaji so g. Venizelosu sprejeli predsednik vlade g. dr. Korošec, za-stopnik zun. min. g. Šumenkovič, ravnatelj tisk, urada g. dr. Hadžigorgjevič in zastopniki tukajšnje grške kolonije. Ko je prispel prizo-vlak z g. Venizelosom, so ga vsi navzoči pri-srčno pozdravili s klici: »Živeli!« Ko je izsto-pil iz vagona, ga je pozdravil predsednik vlade g. dr. Korošec, s katerim sta se iskreno pozdravila. Nato sta se oba premierja z dvor-nim avtomobilom odpeljala na slovesno ko-silo v grškem poslaništvu. Popoldne je bil grški premier sprejet od Nj. V. kralja v avdi-enco, ki je trajala od 5. do pol 8. Na kraljevo željo ostane premier v Belgradu jutri in se v četrtek odpelje.

Zvečer se je vršil v grškem poslaništvu intimen večer, na katerem so bili navzoči poleg grškega premiera predsednik vlade g. dr. Korošec, zastopnik zun. ministra g. Šu-menkovič in drugi. Jutri popoldne bo g. pred-sednik vlade priredil banket v čast svojega grškega kolega.

Venizelos je takoj po svojem prihodu v Belgrad prejel pismo turškega zunanjega ministra Izmet paše, v katerem izreka »voje veselje«, da se je grški ministrski predsednik odločil priti v Angoro.

Redukcija gimnazij

r Belgrad, 9. okt. (Tel. Slov.) Finančni odbor je imel danes sejo, kateri so prisostvo-vali ministri gg. Subotić, Spaho in Grol. Ta-koj se je prešlo na predlog prosvetnega mi-nistra o ukinitvi gimnazij. Ta predlog se glasi:

Po finančnem zakonu 1928/29 in razlagi tega zakona se mora v začetku tekočega leta pristopiti k redukciji popolnih in nepopolnih gimnazij. Po mojem mnenju je potrebno več gimnazij preurediti kot štirirazredne gimna-zije tam, kjer ni dovolj pogojev za celotno gimnazijo, predvsem pa tam, kjer ni dovolj učencev. Nižje gimnazije, ki nimajo zadostne-ga števila učencev, je treba pretvoriti v me-šanske šole gospodarskega tipa, ki naj od-govarjajo povsed krajevnim potrebam. Nižje gimnazije s povsem majhnim številom učen-cev je treba popolnoma ukiniti. Radi tega mi je čast predlagati:

1. Da se v šolskem letu 1928-29 zapreta v višji gimnaziji V. in VI. razred, če ni 1. oktobra v njih 50 učencev, da se zapreta VII. in VIII. razred v višji gimnaziji, če nimata več kot 15 učencev, ki redno obiskujejo pouk. 2. Da se vse nižje gimnazije s skupnim številom učen-cev pod 110 pretvorijo v meščanske šole, pred-vsem gospodarskega tipa. Številčno stanje se ima ugotoviti 1. oktobra. 3. Da se popolnoma zaprejo vse nižje gimnazije, ki imajo na dan 1. oktobra manj kot 60 učencev v vseh štirih razredih. Započeta redukcija nižjih gimnazij, ki so imele več kot štiri razrede, se bo nadalje-vala.«

Minister Grol je v kratkem govoru obra-zložil ta predlog in naglasil, da se na ta način izvršijo redukcije, kjer so se vršile velike zlo-rabe. Sedaj se je najprej dovolilo, da se izvrši vpis učencev in šele na podlagi njihovega šte-vila se bo izvršila redukcija. Predlog je bil po kratki debati sprejet.

Nadaljni ukrepi finančnega odbora.

Nato se je določil kurz za nabavo materia-la na račun reparacij. Določilo se je, da se nabave, izvršene na račun reparacij pred 29. novembrom, likvidirajo pri naročilih samo-upravnih teles po kurzu 1 zлата marka za 5 dinarjev. Pri naročilih zasebnih industrijskih podjetij 1 zлата marka 6 Din do 100 odstotkov, preko 100 odstotkov se pa računa 1 zлата mar-ka 13 Din. Vsi pa morajo plačati za razliko 12 odstotne obresti v korist državne blagajne od 1. januarja 1929. Ta predlog je bil sprejet. Nato se je prešlo na razpravo o predlogu o ustroju začasnega gospodarskega sveta. Mini-ster Spaho je izjavil, da je ta predlog umaknil in da ga pošlje narodni skupščini, za kar je dobil pooblastilo v finančnem odboru.

Finančni odbor je nato svojo sejo pre-kinil. Prihodnja se bo sklicala pismeno.

Rektor v Zagrebu umri

é Zagreb, 9. okt. (Tel. Slov.) Danes je umrl rektor hrvatskega vseučilišča dr. Ernest Miller. Pokojni Miller je predaval na univerzi kazenskega pravo in sociologijo. Kot predava-telj je bil zelo priljubljen. Pokojnik je bil zelo imovit in je bil predsednik Zveze ju-go-slovanskih denarnih zavodov.

Hiša se je zrušila nad delavci

V Pragi se je izvršila nesreča, kot je Praga ne pomni - Nove hiše se v Pragi zidajo malomarno - Nesrečne žene zasutih delavcev prodirajo orožniške kordone

v Praga, 9. okt. (Tel. »Slov.«) V mestnem delu Nova Praga na vogalu Porčeve in škofjske ulice se je danes popoldne ob treh podrla nova zgradba 7 nadstropne hiše trdke Jakš. Nesreča se je zgodila v šestem nadstropju, na kar je vsa zgradba zgrmela na tla s strašnim grmenjem. V zgradbi je delalo okoli 60 delavcev, katerih večina je pod razvalinami. Dosedaj so potegnili izpod razvalin 6 mrtvih in 20 ranjenih, dočim jih pograhaajo še okrog 30. Obstaja pa možnost, da se je majhen del delavcev še pravočasno rešil. Posebno se boje za življenje delavcev, ki so delali v kletih. Ko se je zgradba podrla, je bilo življenje na ulici izredno živahno, tako da so bili ranjeni tudi mnogi pasanti. Večina njih je ubežala v divjem begu. Govori se, da je ostala pod razvalinami neka mati z otroškim vozičkom, dva voza s konjske vprege in en avtomobil. Poškodovan je bil tudi voz električne železnice, ki je peljal ravno mimo. Na njem je bil poškodovan samo sprevodnik. K reševalnim delom je bilo takoj poklicano vojaštvo in ognjegasci. Promet na cesti je bil takoj ustavljen. Razvaline segajo daleč na cesto. Poslopje je gradila neka praška tvrdka Pražak & Moravec. To je v kratkem času že četrta velika nezgoda pri novih stavbah v Pragi. Od zgradbe je videti sedaj samo členko dvigalo, vse drugo je v razvalinah. Zgradba je bila zgrajena v sedmih nadstropjih iz železobetona in njena konstrukcija je bila še skoro končana. Kakor se čuje, je gradbena oblast zgradbo že odobrila ter je bila dokončati samo še nekatera tesarska dela. Pogled na razvaline je strašen. Izpod razvalin je videti strto glavo nek ženske; je očitno ona nesrečna mati, ki je peljala mimo otroški voziček. Pod ruševinami se nahaja baje tudi gradbeni mojster in neki inženir. Iz parlamenta so odšli takoj na lice mesta člani proračunskega odbora, tudi vojni minister je prišel na kraj nesreče. Vzrok nesreči je baje ta, da je bila zgradba postavljena na naplavljenem pesku, ki sega od Vltave daleč pod mestne hiše. Tudi sosedni dve hiši kažeta že dalje časa nevarne razpoke, na katere so prebivalci že dolgo zastoj opozarjali.

Nesrečneži obupno prosijo pomoči

Zadnji brzojav. Obseg katastrofe v Pragi je mnogo večji, kakor se je prvotno domnevalo. Uradno se objavlja, da je bilo v zgradbi zaposlenih 87 delavcev. Do 19.30 so potegnili izpod razvalin 12 mrtvih in 15 težko ranjenih. Smatra se, da leži pod razvalinami 60 delavcev, v glavnem instalaterji, mizarji in tesarji. Število mrtvih se bo najbrže zvišalo do 18. Med pogrešanimi je tudi stavbeni mojster, arhitekt Moravec. Nesreča je v Pragi povzročila silno razburjenje. Na tisoče ljudi prihaja na kraj nesreče in povsod se čujejo ogorčeni kliki proti nezaslišani malomarnosti, s katero se v Pragi zidajo hiše. Zvečer so javili delavci, ki so zaposleni pri reševanju, da so čuli iz lifta klice na pomoč. Hitro so se začela dela za rešitev in posrečilo se je rešiti iz lifta enega delavca, ki je bil nezavesten. Smatra se, da bo mogoče iz kleti rešiti še druge delavce. Razen praških ognjegascev je zaposlenih pri reševanju delih več kot 2000 vojakov, ki se stalno menjavajo. Dogajali so se pretresljivi prizori. Nekatere žene na stavbi zaposlenih delavcev so prodirle kordon orožništva. Neka žena je pripovedovala, da ji je njen mož že davi izjavil, da se bo zgradba podrla.

Ob 20.30 se je posrečilo rešiti iz kleti enega delavca, ki ni bil ranjen. S sosedne hiše, ki so jo izpraznili, so prebili zid v kleti in spustili v klet kisik, da zabranijo, da se ne bi delavci v kleti zadušili. Delo je imelo uspeh. Prišli so do nekega hodnika, iz katerega so se čuli neprestani kliki na pomoč. Ob 21.30 je skozi napravljeno odprtino prilezel mlad delavec, nakar so dela na dotičnem mestu pospešili. Čujejo se iz notranjosti klici na pomoč in okoli 10. ure zvečer so potegnili izpod ruševin nadaljnje delavce. Na ostalem kupu razvalin je še več mrtvih in izpod razvalin je videti, da mole venkaj roke. Voditelj reševalnega moštva upa, da mu bo mogoče do jutri zjutraj spraviti ruševine s ceste. Vse reševalno delo pa bo moglo biti končano šele popitrišnjem.

Kako se je zgodila nesreča

Trgovci z delikatesami Hotik, ki je ob času nesreče stal ravno pred svojim trgovino

nasproti novi zgradbi, opisuje nesrečo takole: Bilo je ob 3.07 popoldne, ko se je začel majati strop v drugem nadstropju. Obenem so se zamajali tudi betonski stebri. Delavci so bili alarmirani, naj se rešijo, toda bilo je že prepozno. Naenkrat se je tekem dveh do treh sekund zgodila nesreča. Glavni stebel se je zamajal in v dveh sekundah se je hiša zrušila. Neki delavec je hotel skočiti z odra v drugem nadstropju, pa ga je zidovje pokopalo. Popolnoma na vrhu odra, kjer se je nahajalo člensko dvigalo, je stal delavec, ki se je rešil na ta način, da je skočil na sosedno streho.

Praški mestni župan dr. Baxa je odredil, da se morajo tekom 24 ur pregledati vse nove stavbe v Pragi.

Pogreša se 50 delavcev

Do 23.30 zvečer so potegnili izpod razvalin 13 mrtvih in 26 ranjenih. Pogreša se več kakor 50 delavcev. Enega izmed delavcev, katerega so rešili iz kleti, so morali peljati na pataloško kliniko, ker je znorel. Doznava se vedno več podrobnosti o nesreči. Globoko se pomiluje neka delavska žena, ki je nosila v roki krvavo glavo svojega moža in iskala po razvalinah druge ostanke. Med razvalinami so našli tudi tri popolnoma zmečkane otroke.

Avtomobil ognjegascev ubil gledalca

Pri tem se je pripetila še druga nesreča. Ko so ognjegasci hiteli na lice mesta, se je na nekem križišču zgodila težka nesreča. Tam službujoči stražnik je dajal ravnokar nekaterim ženskam varnostne signale, ko se je avtomobil ognjegascev zadel vanj in ga na mestu ubil.

Nemško gledališče gori

Še druga nesreča se je isti čas pripetila v Pragi. Ko je bilo prebivalstvo radi opisane nesreče vse preplašeno, se je razširila vest, da gori nemško gledališče. Iz dimnika se je valil gost črn dim, ki je zavil v temo vso okolico, da se je mislilo, da je nastal požar. K sreči se je pri tem ugotovilo, da so se vnele samo saje v dimniku.

Izgnan dopisnik

v Pariz, 9. oktobra. (Tel. »Slov.«) Pariški dopisnik Hearst Presse Harold Horan je bil radi objave tajne okrožnice francoskega zunanjega ministrstva o mornariškem dogovoru izgnan, ker se je branil izdati svojega informatorja. Sporočilo se mu je tudi, da je mogoča obtožba radi podkupovanja uradnikov in eventualna kazen ječe do 6 let. V angleških listih je izgon povzročil veliko pozornost.

Ameriško-angleška tiskovna zveza v Parizu poroča o položaju, ki je nastal vsled izгона njenega dopisnika. Koncem seje je predsednik zveze izjavil zastopnikom francoskih listov, da so podani dokazi, da je izgnani dopisnik stvar vršil popolnoma pošteno. Nujno je želeli, da bi se stvar kmalu popolnoma pojasnila. Poincare in Briand sta brzojavila v Washington, da naj se zadeva ponovno pre-

reši. Akejski odbor naj stopi v zvezo z vlado. »Petit Parisien« piše v uradnem pismu, da je izgon upravičen s tem, da je izgnani dopisnik sporočil svojem listu dokument, o katerem bi bil moral vedeti, da ima ostati tajen. On bi se moral za to brigati in je storil težak poklicni pogrešek. Njegovo moralno stališče v Parizu je postalo popolnoma nemogoče. Dokument je bil ukraden v Parizu, ker so bila objavljena taka mesta dokumenta, ki se sploh niso objavila inozemskim zastopnikom, ker bi morala ostati tajna.

Nasprotniki cerkve se oglašajo

v Pariz, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Oficielni organ radikalne stranke »Ere nouvelle« potrjuje tace, da o obeh členih finančnega zakona o vrnitvi zaplenjenih cerkvenih posestev in o zopetni pripustitvi verskih redov v Francijo v ministrskem svetu res ni bilo govora. Kakor piše »Quotidien«, tudi Briand o tem ni bil orientiran, temveč je neki uradnik Quai d'Orsay (izrecno se izjavlja, da to ni bil Berthelot), kakor se omenja, v sporazumu s papeško nuncijsuro zastopal obe zahtevi v imenu Quai d'Orsay nasproti Poincareju, ki je smatral, da je krije Briand. »Quotidien« smatra, da bi bilo zato enostavno, da se oba člana zopet umakneta, ter ostro napada člane finančne komisije, katerih resnost je postala zelo dvomljiva radi tega, da so se pustili presenetiti. Radikali so znani nasprotniki katolicizma. Brez dvoma bo Poincare z novim načrtom prodril.

Hlinka napada Madiare

v Praga, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Voditelj slovaške ljudske stranke poslanec Hlinka je izjavil na velikem shodu v Tirnovi, da imajo Madjari na Slovaškem več prostosti, kakor Slovaki na Madjarskem. Madjarska manjšina na Slovaškem pa kriči tem glasneje o zatiranju, čim bolj jim gre vlada na roko. Slovaki hočejo s svojimi sosedi živeti v miru, od svojega ozemlja pa ne morejo prepustiti ničesar, ker bi jim sicer ostale samo gole skale in nerodovitna tla. Shod je potem sprejel resolucijo, ki zahteva, da se dne 31. oktobra administrativna avtonomija Slovaške spremeni vsaj v načelu v politično avtonomijo.

Druga švicarska nota

v Curih, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Švicarski zvezni svet je sklenil, da odpošlje italijanski vladi novo noto v zadevi aretacije Rossija. Politični oddelek izjavlja v komunikaciji, poslanem švicarskim listom, da razprava o tem ne zadeva načelnih vprašanj in da se bo nadaljevala povsem v prijateljskem smislu. Listi se pozivljajo, da razumejo položaj in da ne otežujejo tega še nerešenega vprašanja s tem, da zahtevajo brezplačno objavo.

Macdonald gre v Berlin

v Berlin, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Ramsay Macdonald bo prihodnjo nedeljo prišel v Berlin v spremstvu svojega pristaše Mosleya in njegove soproge ter bo tam imel predavanje v dvorani nemške državne zbornice. S tem predavanjem se otvori vrsta predavanj, ki jih hoče prirediti te dni ustanovljeni odbor za mednarodne razgovore. Temu odboru pripadajo med drugimi tudi voditelji velikih strank nemškega državnega zbora, kakor socijalnih demokratov, centurama, nemške ljudske stranke, gospodarske stranke in nemških nacijs-nalcev.

Pogajanja med CSR in SHS

v Praga, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Češkoslovaško-jugoslovanska trgovinska pogajanja so se danes nadaljevala. Glavni predmet razprave so prednostne tarife. Češkoslovaška je predložila dva seznama svojih zahtev o konsolidaciji in znižanju carin. Pred vsem zahteva Češkoslovaška znižanje carine za tekstilno blago, v katerem ima največjo industrijo. Jugoslavija pa zahteva obsežne koncesije za izvoz poljedelskih produktov v Češkoslovaško.

Litva žaluje za Vilno

v Kovno, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Vsa Litva in posebno sedanje glavno mesto je bilo včeraj v znamenju žalosti radi zgube pravega glavnega mesta Vilne ob priliki osemletnice puča poljskega generala Żeligowskega, vsled katerega je Vilna pripadla k Poljski. Po vsej državi so se vršile žalne svečanosti. Listi objavljajo spominske članke in izjavljajo, da se Litva na noben način ne bo odrekla Vilni.

Stavka na Poljskem splošna

v Varšava, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Poskus posredovanja poljske vlade pri stavki v Lodzu je ostal brezuspešen. Odbor strokovne zveze in zaupniki v obratih v lodzskem okraju so danes popoldne odklonili vladni predlog, ki predvideva 5 odstotno zvišanje mezd namesto zahtevanih 20 odstotkov. Zelo ostro formuliran sklep izjavlja, da je predlagano zvišanje popolnoma nezadostno in izreka obenem vladi svojo nezaupanje radi njenega zagotovila za zboljšanje pravnega položaja obratnih zaupnikov, ker je sestavljeno preveč splošno. Obenem so se obrnili tudi na druge strokovne zveze s predlogom, da se v Lodzu proglasi generalna stavka.

Demonstracije tudi v Bratislavi

v Praga, 9. okt. (Tel. »Slov.«) V zvezi s dogodki v Dunajskem Novem mestu dne 7. oktobra je prišlo v Bratislavi do spopada med komunisti in policijo. Komunisti so poskušali demonstrirati pred avstrijskim konzulatom, ko so prej hoteli imeti svoj shod, kateri jim je bil zabranjen. Več oseb je bilo aretiranih, katere pa so pozneje izpustili.

Zvezni kancelar dr. Seipel je sklical za četrtke voditelje posameznih parlamentarnih skupin, da se z njimi porazgovori o notranji razorožitvi Avstrije. Stranke so sodelovanje obljubile.

Zeppelin ni odletel v Ameriko

v Friedrichshafen, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov »Graf Zeppelin« bo najbrže zgodaj jutri zjutraj nastopil svojo pot v Ameriko. Polet v Lakehurst bo trajal 50 do 70 ur. Ameriška mornariška letala bodo slovesno pričakovala prihod zrakoplova ob ameriški obali.

Dr. Ekener se je v zadnjem hipu odločil, da odgodi start zrakoplova »Graf Zeppelin«, ki je bil določen za jutri zjutraj, ker so poročila o vremenskih prilikah na Atlantskem oceanu neugodna.

Madjarska se upira vsem.

v Praga, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Madjarsko noto o pristopu Madjarske k Kellogovemu paktu označujejo praški listi kot obtožbo proti vsem zavezniki in pridruženim silam, ki so podpisale trianonsko pogodbo, kar ne bo ostalo brez odgovora.

Hrvati pri dr. Korošču

v Belgrad, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade g. dr. Korošec je danes sprejel nad 200 hrvatskih kmetov in primorsko-krajiške oblasti. Deputacije je vodil bivši minister dr. Dušan Peleš. Deputacije je predsedniku vlade čestitala k lepo uspešno proslavi desetletnice prebitja solunske fronte, nakar se je predsednik vlade g. dr. Korošec razgovarjal s posameznimi člani deputacije o potrebah tamkajšnjega ljudstva. Istotako je predsednik vlade g. Korošec sprejel številno deputacijo dalmatinskih kmetov iz severne Dalmacije, ki se mu je predstavila pod vodstvom narodnega poslanca Urokala.

Spor v splitskem zadrugištvu

č Split, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Splitsko okrožno sodišče je zavrnilo priznanje novega odbora Zadružne zveze v Splitu. Dolga je 9.000.000 Din v Zadružni zvezi, v Zadružni banki pa 13.000.000 Din. Sodišče je uveljavljalo svoj sklep s tem, da je bilo na dnevnom redu, da se odbor spopolni, ne pa da se voli nov odbor. Ta prepir bo ubil še tisto malo zaupanja, ki so ga imele članice do zveze.

Heinzel pri KDK v nemilosti

č Zagreb, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Današnja »Riječ« prinaša pod naslovom »Župan išče zveze z režimovci« oster napad na Heinzla ter pravi, da se Heinzel, ko vidi, da je njegov položaj v občinskem svetu popolnoma omajan, prizadeva, da bi stopil v zveze z režimom. Kot senzacijsko in naša, da je Cavranič, član občinskega sveta, ki naj bi za Heinzla vzpostavil zveze z režimom, odpotoval v Belgrad, da poroča g. dr. Korošču. Ravnotako »Narodni val« napada Heinzla ter ga sumiči, da želi postati komisar na magistratu.

Zarubljeno gledališče

č Split, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Splitsko gledališče je doživelo neprijeten dogodek. Letos se je združilo s sarajevskim gledališčem. Radi tega je prišel tajnik sarajevskega gledališča Vasić, da bi uredil višje dolgeve ter obenem odpeljal kulise v Sarajevo. Tega pa ni mogel izvršiti, ker je ves inventar zarubljen, ker gledališče ni poravnalo prispevkov za svoje nastavitve Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev.

KOVINE

v London, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Baker: per kasa 64.0625—65.75, tri mesece 65.125—65.1875, Elektrolit 71.25—71.75, Best Selected 68—69.25. Cin: per kasa 218.75—219, tri mesece 218.5—216.75. Svinec: bližnji 22.125, tuji 21.875. Cink: bližnji 24, tuji 24.3125. Aluminij: tuzemski 95, inozemski 100. Antimon reg.: 59.5—60. Bela pločevina 18.25. Živo srebro: 23.5—24. Nikel: tuzemski 175, inozemski 175. Wolfram 15.875. Platina: surova 17. Srebro: 27.0625, zlato 84.11.

HMEJLJ

Nürnberg, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Dovoz hmelja 50 bal, prodanih 50 bal po cenah: tržni hmelj 190, Hallertan 230—260, gorski 125, tendenca mirna.

ZITO

Budimpešta, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Tendence omahujoča. Pšenica: okt. 26.50—26.70, zaklj. 26.64—26.68, marec 29.14—29.20, zaklj. 29.22—29.24; rž: okt. 25.66—25.70, zaklj. 25.58 do 25.60, marec 27.92—28.04, zaklj. 28.04 do 28.06; koroza: maj 28.64—29.90, zaklj. 29.96 do 29.98, julij 30.52—30.70, zaklj. 30.64 do 30.68.

Dunajska vremenska napoved. Milo vreme bo trajalo dalje; mogoča je pooblašitev in morda tudi dež.

V znamenju tajne diplomacije

v Newyork, 9. okt. (Tel. »Slov.«) Izdajatelj lista »Associated Press«, ki pripada Hearstovemu koncernu, Viljemu Randolph objavlja izjavo, v kateri izraža svoje začudenje o vzne-mirjenju francoske vlade radi objave tajnega francosko-angleškega dogovora, če ta dogovor vsebuje nekaj, kar naj pristopi k vsem mogočim kombinacijam, ki so naperjene proti dobrobiti in napredovanju Amerike. Objava dokumenta pa je v ostalem Francijo odrešila suma, da je vsebina dokumenta še težja, kakor je bila objavljena. Tajna diplomacija, ki je odgovorna za zadnjo vojno, bo sprožila tudi prihodnjo veliko vojno. Franciji je treba izjaviti, da v tem primeru ne sme zopet računati na pomoč Amerike, da se reši poloma.

Francija ni Italija

v Pariz, 9. oktobra. (Tel. »Slov.«) Francoski listi skušajo, da kolikor mogoče onalozujejo odpravilo italijansko noto na mornariški dogovor. Nota ima pravzaprav samo še vrednost kot informacija. Za Francijo je popolnoma izključeno, da bi se postavila na popolnoma enako stališče z Italijo, ker je že glede tonaže velikih bojnih ladij in maticinskih ladij za letala sprejela zenačenje z Italijo. To bi bilo enako stremiljenju, da bi se priznala italijanska nadoblast v Sredozemskem morju, ki more tam koncentri-